

Inhoud

Dankwoord	V	2.5 Het bleken van lijnwaad	27
Beknopt vlaslexicon voor het Land van Dendermonde en het Land van Waas	XI	2.6 Conclusie	28
Gebruikte afkortingen	XIII	HOOFDSTUK 3	
HOOFDSTUK 1		HET LAND VAN DENDERMONDE EN HET LAND VAN WAAS ALS VERGETEN VLASSTREKEN	31
INLEIDING	1	3.1 Inleiding	31
1.1 Landschap, water en vlas	1	3.2 Aanwijzingen uit de periode tot de 16 ^{de} eeuw	31
1.2 Een verhaal van de laatste kans	3	3.3 Een bloeiende rurale nijverheid tussen de 16 ^{de} en het begin van de 20 ^{ste} eeuw	32
1.3 Het Land van Dendermonde en het Land van Waas	4	3.3.1 Het belang van de vlasteelt	32
1.4 Een verhaal op lange termijn	7	3.3.2 De vlasbewerking en de relatie met de linnennijverheid	35
1.5 Opbouw van het boek	7	3.3.3 De vlasmarkten en de reputatie van het "fijne vlas"	38
HOOFDSTUK 2		3.3.4 De betekenis van de vlasbewerking voor de rurale bevolking	40
DE VLASTEELT EN DE VLASBEWERKING: EEN WERK VAN VELE HANDEN	11	3.3.5 De hennepsteelt, de hennepbewerking en de touwslagerij	44
2.1 Inleiding	11	3.4 Schaalvergroting, mechanisatie en rationalisatie in de vlassector tussen ca. 1850 en ca. 1960	44
2.2 De vlasteelt	12	3.4.1 Het zuiden van West-Vlaanderen als unieke biotoop	44
2.2.1 Voorbereiding van de vlasgaard	12	3.4.2 Het Land van Dendermonde en het Land van Waas als klein broertje van de Leiestreek	45
2.2.2 Zaaïen	12	3.5 Conclusie	52
2.2.3 Nateelten	15	HOOFDSTUK 4	
2.2.4 Wieden	15	ROTEN ALS DE CRUCIALE STAP IN DE VLASBEWERKING	57
2.2.5 Slijten	16	4.1 Inleiding	57
2.3 De vlasbewerking	18	4.2 Veldroten	58
2.3.1 Ontzaden	18	4.3 Rivierroten	58
2.3.2 Roten	21		
2.3.3 Brakelen	22		
2.3.4 Zwingelen	23		
2.3.5 Hekelen	26		
2.4 De vlasverwerking	26		
2.4.1 Spinnen	26		
2.4.2 Afgewerkte vlasproducten: lijnwaad, kant en damast	27		

4.4 Putroten	59
4.4.1 Putroten algemeen	59
4.4.2 De voorbereiding	60
4.4.3 Het vlas in de rootput brengen	60
4.4.4 Het vlas onder water houden	61
4.4.5 Een nauwgezette opvolging	62
4.4.6 De combinatie van putroten en veldroten	64
4.4.7 Blauw vlas	65
4.5 Warmwaterroten	66
4.6 Vergelijking van de verschillende root-methodes	68
4.7 Gluren bij de buren	70
4.8 Conclusie	72
 HOOFDSTUK 5	
WATER IS NIET VAN IEDEREEN:	
VLASROTEN AAN BANDEN GELEGD	75
5.1 Inleiding	75
5.2 Het Land van Dendermonde en het Land van Waas als waterrijke gebieden	75
5.3 Waterelementen als rootputten	77
5.4 De aanloop naar een algemeen rootverbod	79
5.5 Een rootverbod ten behoeve van de visserij	82
5.6 Reacties op het rootverbod	84
5.7 Juridische conflicten omtrent het rootverbod	88
5.8 Een uitzondering op het rootverbod voor de Leie in de 19 ^{de} eeuw	89
5.9 Conclusie	92

HOOFDSTUK 6	
VLASROOTPUTTEN IN HET LANDSCHAP	95
6.1 Inleiding	95
6.2 Methodologie	95
6.3 Ruimtelijke patronen	101
6.4 Relatie met andere landschapselementen	114
6.4.1 Wegen	114
6.4.2 Begroeiing	116
6.4.3 Meersen en vagen	117
6.4.4 Bolle akkers	118
6.5 Het verdwijnen van vlasrootputten	118
6.6 Het bodemarchief van vlasrootputten	121
6.7 Conclusie	123
 HOOFDSTUK 7	
VLASROOTPUTTEN ALS KOSTBARE OORDEN	
VAN ZWAAR LABEUR	129
7.1 Inleiding	129
7.2 Arbeidsomstandigheden	129
7.2.1 Verloning	129
7.2.2 Genderverhoudingen	131
7.2.3 Geurhinder en mogelijke gezondheidsrisico's	134
7.3 Eigendoms- en ruilrelaties	137
7.3.1 Vlasrootputten	137
7.3.2 Legland	145
7.3.3 Vervoersdiensten	146
7.4 De waarde van vlasrootputten volgens het 19 ^{de} -eeuwse kadaster	148
7.5 Vlasrootputten als oorden van ontspanning	149
7.6 Conclusie	150

HOOFDSTUK 8	
EEN ZOEKTOCHT NAAR VERBETERINGEN AAN HET ROOTPROCES IN STILSTAAND WATER IN DE 19DE EEUW	155
8.1 Inleiding	155
8.2 Technische aanpassingen voorgesteld door J.E. Dhondt-d’Arcy, 1813-1819	155
8.3 Het voordeel van zorgvuldigheid, 1833	159
8.4 Een verstelbare stuw ten behoeve van het vlasroten, 1865-1910	161
8.5 Conclusie	163
HOOFDSTUK 9	
DE ERFGOEDWAARDE EN DE ECOLOGISCHE WAARDE VAN VLASROOTPUTTEN	167
9.1 Vlasrootputten als historisch fenomeen	167
9.2 Vlasrootputten als landschappelijk erfgoed	168
9.3 Vlasrootputten herkennen	170
9.4 De ecologische waarde van vlasrootputten, vroeger en nu	171
9.4.1 Icoonsoort: driedoornige stekelbaars	171
9.4.2 Een jaarlijkse ecologische val	174
9.4.3 Verlies aan habitat betekent verlies aan biodiversiteit	174
9.4.4 Water is het nieuwe goud	174
9.5 Waardering, herstel en herbestemming van vlasrootputten	175
 Bijlage: Lijst getuigen	 181
Bibliografie	183
Over de auteur	195